

1484-58

Richtlijnen voor het milieueffectrapport

Herinrichting van de Groene Rivier

bij Pannerden
(gemeente Rijnwaarden)

Richtlijnen op grond van de
Wet milieubeheer artikel 7.15

Vastgesteld door Gedeputeerde Staten
van Gelderland op 19 april 2005

INHOUDSOPGAVE	blz.
1 INLEIDING	1
2 HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES	2
3 ACHTERGROND, DOEL EN BESLUITVORMING	3
3.1 Achtergrond en doel	3
3.2 Beleidskader	3
3.2.1 Voorgeschiedenis herinrichting	3
3.2.2 Natuurbescherming	4
3.2.3 Waterbeleid	4
3.3 Besluitvorming	5
4 VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN	6
4.1 Voorgenomen activiteit	6
4.2 Varianten	6
4.3 Meest milieuvriendelijke alternatief	7
4.4 Doorkijk naar de lange termijn	7
5 BESTAANDE MILIEUTOESTAND, AUTONOME ONTWIKKELING EN GEVOLGEN VOOR HET MILIEU	8
5.1 Water	8
5.2 Natuur	9
5.3 Geohydrologie	9
5.4 Bodem	10
5.5 Landschap, archeologie en cultuurhistorie	10
6 OVERIGE ONDERDELEN VAN HET MER	11
 BIJLAGEN	
1 Kennisgeving (kopie van publicatie in de krant)	14
2 Overzicht van schriftelijke reacties	16
3 Samenvatting van reacties en adviezen op de startnotitie	17
4 Verslag informatieavond over startnotitie MER m.b.t. Groene Rivier Pannerden	20

INLEIDING

Namens de Landinrichtingscommissie voor de Landinrichting Gelderse Poort Oost heeft de Dienst Landelijk Gebied (DLG) van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) het initiatief genomen voor de herinrichting van de Groene Rivier bij Pannerden.

De herinrichting wordt voorzien voor het gebied aan de oostzijde van het Pannerdensch Kanaal dat wordt begrensd door de Pannerdense Overlaat, de Galgendaalse dijk en het gemaal Kandia. Het te herinrichten gebied ligt in de gemeente Rijnwaarden.

Het project voorziet in het graven van een meestromende nevengeul door de uiterwaard. Doel van de inrichting is het enerzijds realiseren van een goede uitgangssituatie voor ontwikkeling van nieuwe natuur en anderzijds het verruimen van de rivier ten behoeve van de veiligheid.

Het project vindt zijn oorsprong in de Nadere Uitwerking voor het Rivierengebied (1993) en de Visie voor de Gelderse Poort (1995). Het project heeft concreet vorm gekregen in het Inrichtingsplan voor de Rijnwaardense Uiterwaarden (2001). Dit plan is vervolgens integraal overgenomen in het Raamplan voor de landinrichting Gelderse Poort Oost (2002).

De voorgenomen herinrichting moet worden beschouwd als een eerste fase in de realisatie van het inrichtingsplan voor de Rijnwaardense uiterwaarden of wel het Raamplan landinrichting Gelderse Poort Oost. Mede om reden van het feit dat de voorgenomen activiteit onderdeel uitmaakt van een groter geheel hebben Gedeputeerde Staten van Gelderland geoordeeld dat de opstelling van een milieueffectrapportage hier op zijn plaats is.

Voor de herinrichting is een vergunning nodig in het kader van de Ontgrondingenwet van de provincie Gelderland. Ook moet de gemeente Rijnwaarden het bestemmingsplan herzien.

Voor deze besluiten wordt een milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen.

De m.e.r.-procedure ging van start met de kennisgeving van de startnotitie in de Staatscourant van 8 december 2004. Na de kennisgeving is gedurende vijf weken gelegenheid geboden voor het kenbaar maken van bedenkingen. Er zijn 19 bedenkingen en twee adviezen ingebracht.

Gelijktijdig is de Commissie MER gevraagd om advies te geven voor de opstelling van de richtlijnen. Dit advies is op 18 februari 2005 uitgebracht.

Het advies van de commissie is gebruikt als basis voor de navolgende richtlijnen. Het advies is in zijn geheel overgenomen. Waar de Commissie MER in haar advies direct heeft verwezen naar de startnotitie zijn incidenteel de betreffende passages uit de startnotitie overgenomen.

De ingebrachte bedenkingen en adviezen zijn reeds door de Commissie MER in haar advies meegenomen.

Het doel van deze richtlijnen is aan te geven welke informatie het MER moet bevatten om het milieubelang volwaardig in de besluitvorming te kunnen meewegen.

De door de initiatiefnemer opgestelde startnotitie geeft voor veel onderdelen aan wat in het MER aan de orde zal komen. De richtlijnen beperken zich daarom tot die onderwerpen die in het MER aanvulling, specifieke of andere aandacht behoeven dan in de startnotitie is opgenomen.

Voor overige niet genoemde onderwerpen geldt de startnotitie als richtlijn voor het MER.

2 HOOFDPUNTEN VAN DE RICHTLIJNEN

Gedeputeerde Staten van Gelderland beschouwen de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport. Dat wil zeggen dat het MER onvoldoende basis biedt voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming, als de volgende informatie ontbreekt:

Samenhang

Het MER dient inzicht te geven in de samenhang van de ontwikkelingen in het plangebied met ontwikkelingen in de onmiddellijke nabijheid (Herinrichting Rijnwaardense Uiterwaarden) en ontwikkelingen op grotere afstand (herinrichtingen in het kader van Ruimte voor de Rivier).

Drie fases

Het MER moet de drie fases van de herinrichting behandelen, te weten de aanlegfase, de interimfase en de eindsituatie; daarbij is de interimfase de periode waarin de herinrichting van de Groene Rivier gerealiseerd is, maar andere samenhangende projecten (in het kader van Ruimte voor de Rivier en/of herinrichting Rijnwaardense Uiterwaarden) nog niet.

Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn

Het plangebied maakt deel uit van een Vogelrichtlijngebied en van een Habitatrichtlijngebied. Het MER dient de gevolgen voor de vogelsoorten respectievelijk de planten/diersoorten en habitats op grond waarvan deze gebieden aangewezen zijn als speciale beschermingszone in beeld te brengen en vast te stellen of deze gevolgen significant kunnen zijn.

Binnendijkse kwel

Het MER dient inzicht te geven in de toekomstige kwelsituatie in het binnendijkse gebied direct ten oosten van het plangebied.

Samenvatting

Voor de overdracht van informatie in het MER aan besluitvormers, insprekers en anderen is een goede samenvatting essentieel. De samenvatting moet zelfstandig leesbaar zijn voor een brede doelgroep en dient een goede afspiegeling te zijn van de inhoud van het MER.

3 ACHTERGROND, DOEL EN BESLUITVORMING

3.1 Achtergrond en doel

Uit de startnotitie blijkt dat met de herinrichting twee doelstellingen worden nagestreefd:

- het ontwikkelen van natuur waarbij zo veel mogelijk ruimte gegeven wordt aan rivierdynamische omstandigheden;
- het bereiken van de rivierkundige doelstelling: het opvangen van een waterafvoer van 16.000 m³ per seconde bij Lobith zonder dijkverhoging.

Gedeputeerde Staten hebben begrepen dat de taakstelling voor de waterveiligheid voor het plangebied is bijgesteld. De voorziene verruiming van het netto doorstromingsprofiel van 200 m² komt overeen met 18 cm waterstandsverlaging. Eerder in de planvorming was er echter sprake van dat 23 cm verlaging benodigd is. Geef in het MER de achtergronden en een uitleg over deze bijstelling. Geef de veronderstellingen die hierbij gedaan zijn, met name met betrekking tot realisatie van andere projecten langs Rijn en Waal die van invloed kunnen zijn op het plangebied¹. Geef ook aan in hoeverre hierbij rekening gehouden is met het huidige beleid en de toekomstvisie voor de waterverdeling tussen Waal en Rijn.

3.2 Beleidskader

De startnotitie geeft reeds een compleet beeld van het relevante beleidskader. Neem het overzicht uit de startnotitie over in het MER en vermeld daarbij welke consequenties (bijvoorbeeld ruimtelijke beperkingen) elk van de genoemde onderdelen van het relevante beleidskader heeft voor het voornemen.

3.2.1 Voorgeschiedenis herinrichting

Gezien de complexe voorgeschiedenis met diverse plankaders achten Gedeputeerde Staten het van belang om bij de weergave van het relevante beleidskader in het bijzonder aandacht te besteden aan de beleidsplannen die de voorgeschiedenis van de voorgenomen herinrichting vormen. In het verleden is sprake geweest van het Strategisch Groenproject Gelderse Poort Oost en de Nadere Uitwerking Rivierengebied (NURG). Deze hebben ertoe geleid dat Rijkswaterstaat reeds in 2001 een inrichtingsplan voor de Rijnwaardense Uiterwaarden heeft opgesteld².

Onderdeel daarvan is een inrichting voor het plangebied.

Geef aan welke veronderstellingen gedaan worden voor de realisatie van de herinrichting van de vijf andere deelgebieden van het Inrichtingsplan Rijnwaardense Uiterwaarden en de bijbehorende onzekerheden hierin. Dit is met name van belang voor het geval dat natuurwaarden elders in de Rijnwaardense Uiterwaarden compensatie vormen voor aantasting van natuurwaarden in het plangebied van de Groene Rivier.

Daarnaast zijn er de lopende procedures voor het nemen van de planologische kernbeslissing (pkb) Ruimte voor de Rivier (waarvoor milieueffectrapportage wordt toegepast) en voor herziening van het Streekplan Gelderland (waarbij een strategische milieubeoordeling (SMB) wordt uitgevoerd).

¹ Hierbij wordt onder andere gedacht aan voorgenomen activiteiten als de dijkteruglegging bij Lent, de herinrichting van de Gendtse Waarden, de ontgraving in de Huissensche Waarden maar ook aan de ontwikkeling van de andere deelgebieden van het Inrichtingsplan Rijnwaardense Uiterwaarden.

² Ministerie van Verkeer en Waterstaat, Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat, directie Oost-Nederland en Rijksinstituut voor Integraal Zoetwaterbeheer en Afvalwaterbehandeling RiZA, Inrichtingsplan Rijnwaardense Uiterwaarden, Ruimte voor water en natuur bij Lobith, juni 2001.

Leg in het MER uit wat de samenhang is tussen al deze plannen, welke randvoorwaarden zij stellen aan de inrichting van het plangebied en in hoeverre zij zelfs de inrichting van het plangebied reeds vastleggen. Ga daarbij ook in op de juridische status van de plannen.

3.2.2 Natuurbescherming

Gebiedsbescherming

Het plangebied is onderdeel van een speciale beschermingszone ingevolge de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn³ en maakt deel uit van de Ecologische Hoofdstructuur. Recent is het plangebied door de provincie Gelderland ook aangewezen als gebied waar verjaging van overwinterende ganzen en smienten niet is toegestaan.⁴

Beschrijf in het MER de soorten op grond waarvan de Gelderse Poort zich heeft gekwalificeerd als speciale beschermingszone. Motiveer vervolgens of de voorgenomen activiteit, in samenhang met andere plannen of projecten in deze speciale beschermingszone (cumulatieve effecten), mogelijk significante gevolgen kan hebben voor de betreffende soorten. Indien sprake kan zijn van significante gevolgen dient conform artikel 6, lid 3, van de Habitatrichtlijn een passende beoordeling te worden uitgevoerd.⁵

Opname van de benodigde informatie voor de passende beoordeling in het MER heeft de voorkeur. Geef, indien hiervoor wordt gekozen, in het MER ook aan wat de relatie is met de voorgenomen passende beoordelingen voor de pkb Ruimte voor de Rivier.⁶

De beantwoording van de vraag of er mogelijk significante gevolgen kunnen optreden (motivering of wel/geen passende beoordeling nodig is) kan cruciaal zijn voor de kansrijkheid van het project. De uitkomst bepaalt namelijk binnen welke bandbreedte het MER moet worden opgesteld. Het vervolg op een passende beoordeling kan inhouden dat nog andere alternatieven onderzocht moeten worden. De bandbreedte voor deze alternatieven kan immers breder zijn dan bij m.e.r. gebruikelijk is. Daarom is het raadzaam om eerst met het Ministerie van LNV overleg te voeren en zo mogelijk tot overeenstemming te komen over deze motivering, alvorens het MER verder uit te werken.

Soortenbescherming

In het MER moeten de in het studiegebied voorkomende doelsoorten worden beschreven die worden beïnvloed door de voorgenomen activiteit en alternatieven. Daarnaast is het te overwegen - maar dit is niet verplicht - om alle informatie die nodig is om voor een ontheffingsaanvraag op grond van de Flora- en faunawet in aanmerking te komen, ook op te nemen in het MER en te laten toetsen door de commissie. Het is nuttig om in de lijst van beschermde soorten aan te geven welke soorten beschermd worden door de Vogel- en Habitatrichtlijn (zie bijlage 4 Habitatrichtlijn) en of er ook prioritaire soorten voorkomen (zie bijlage 2 Habitatrichtlijn).

3.2.3 Waterbeleid

De herinrichting heeft belangrijke gevolgen voor de waterhuishouding (bijvoorbeeld voor waterberging, overstromingsrisico, wateroverlast, waterkwaliteit, watervoorziening en verdroging).

Aan de bestemmingsplanherziening is een watertoets gekoppeld.

Te zijner tijd moet aan het (ontwerp-)bestemmingsplan een waterparagraaf worden toegevoegd.

De informatie hiervoor dient in het MER te worden opgenomen.

³ Het plangebied maakt deel uit van Habitatrichtlijngebied 27 Gelderse Poort en Vogelrichtlijngebied 55 Gelderse Poort. De startnotitie vermeldt de Habitatrichtlijnstatus wél, maar de Vogelrichtlijnstatus niet.

⁴ Ganzen en smienten. Aanwijzing foerageergebieden voor overwinterende ganzen en smienten. Provincie Gelderland, Arnhem, 2004.

⁵ Vanaf mei 2005 geldt de nieuwe Natuurbeschermingswet, waarin hiervoor een vergunningenstelsel is opgenomen.

⁶ Conform de startnotitie dient hierbij ook te worden ingegaan op de implicaties van het Strategisch kader Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn Ruimte voor de Rivier en ruimte voor Natura 2000 (Projectorganisatie voor de Rivier, 2003) voor de ontwikkeling van alternatieven.

Op grond van de Kaderrichtlijn Water zal voor het stroomgebied van de Rijn een stroomgebiedplan worden opgesteld. Dit gaat in op de samenhang van beleids-, inrichtings- en beheermaatregelen, zowel voor waterkwantiteit als voor waterkwaliteit. Geef in het MER aan wat de richtlijn betekent voor het voornemen.

Geef aan welke eisen de Keur op de waterkeringen van waterschap Rijn en IJssel stelt aan het voornemen.⁷

3.3 Besluitvorming

Het MER dient te vermelden voor welke besluiten het wordt opgesteld, volgens welke procedure en welk tijdpad deze besluiten genomen zullen worden en welke adviesorganen en instanties daarbij formeel en informeel zijn betrokken.

In de startnotitie is de m.e.r.-procedure voor de vergunning in het kader van de Ontgrondingenwet wel toegelicht, maar de samenhang met de bestemmingsplanherziening blijft onderbelicht.

Ook dienen in het MER de besluiten te worden aangegeven die in een later stadium nog moeten worden genomen om de voorgenomen activiteit te realiseren.

⁷ Waterschap Rijn en IJssel (reactie 9) wijst erop dat er in de Keur op de waterkeringen van waterschap Rijn en IJssel een aantal verbodsbepalingen zijn opgenomen voor het uitvoeren van werkzaamheden in, op of nabij een waterkering en dat afhankelijk van de aard van de werkzaamheden er ontheffing kan worden verleend.

4 VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

4.1 Voorgenomen activiteit

Beschrijf de voorgenomen activiteit voorzover deze gevolgen heeft voor het milieu.

Maak bij de beschrijving gebruik van de onderstaande fasering:

- de aanlegfase: de fase waarin het gebied heringericht wordt;
- de interimfase: de fase waarin de herinrichting van de Groene Rivier gerealiseerd is, maar andere projecten in het kader van Ruimte voor de Rivier en/of herinrichting Rijnwaardense Uiterwaarden nog niet;
- de eindsituatie.

De beschrijving van de aanlegfase is met name van belang om voor omwonenden de hindergevolgen van het voornemen in kaart te kunnen brengen.

Beschrijving van de interimfase is van belang, omdat verwacht mag worden dat juist in deze fase het denkbaar is dat - hoewel de herinrichting van de Groene Rivier voltooid is - nog niet voldaan wordt aan natuur- en waterveiligheidsdoelstellingen. Het bereiken van deze doelstellingen zal namelijk mede afhankelijk zijn van de realisatie van projecten in de omgeving en stroomafwaarts. Daarnaast kunnen tijdens de interimfase in het plangebied de hoogte van de overlaat, eventuele tijdelijke grondlichamen en de ontwikkeling van de natuur gebruikt worden als tijdelijke regelmogelijkheden voor de afvoerverdeling tussen Waal en Pannerdensch Kanaal en voor de waterhoogten. Geef aan welke regelmogelijkheden in het plangebied voorzien worden in de interimfase met het oog op rivierkundige en natuurdoelstellingen voor het gehele rivierengebied.

Besteed bij de beschrijving van de eindsituatie aandacht aan het voor de instandhouding van de natuur- en waterveiligheidsdoelen benodigde beheer voor het plangebied.

Geef bij de beschrijving van de voorgenomen activiteit expliciet aan welke onderdelen bedoeld zijn als preventieve, mitigerende of compenserende maatregel voor een negatief milieueffect.

4.2 Varianten

De startnotitie geeft aan dat in de planvorming voor de inrichting van de Groene Rivier Pannerden op het gebied van natuur en rivierkunde al een verregaande optimalisatie van natuur en rivierkunde heeft plaatsgevonden. Maak in het MER duidelijk hoe in de voorgaande planvorming de milieu- en rivierkundige doelstellingen bepalend geweest zijn voor het ontwerp. Maak daarbij ook duidelijk welke alternatieven of varianten met welke argumenten in het ontwerpproces niet langer beschouwd zijn.

Gedeputeerde Staten gaan ervan uit dat hieruit inderdaad blijkt dat voor de hoofdlijnen van het voorgenomen inrichtingsontwerp er geen milieuvriendelijker alternatieven denkbaar zijn.

Wel mag worden verondersteld dat het ontwerp op onderdelen geoptimaliseerd kan worden.

Dit kan in het MER gebeuren door varianten uit te werken en deze te vergelijken op hun milieueffecten.

In de startnotitie wordt het uitwerken van de volgende varianten voorzien:

- maatregelen die een eventuele ontoelaatbare toe- of afname van de kwel zullen tegengaan;
- keuzes met betrekking tot de grondstromen:
 - laten liggen of hergebruiken van verontreinigde grond tegenover afvoer en storten onder gecontroleerde omstandigheden;
 - uitvoeringsduur van het grondverzet, fasering van de aanleg, transportwijze en transportroute van de grondafvoer;

- o het laten liggen van grond tegenover het bereiken van de rivierkundige doelstelling;
- o varianten voor de hoogwatervluchtplaats(en): aantal (één of meerdere), de omvang daarvan (groot of klein), locatie (al dan niet tegen de dijk aan; binnen- of buitendijks).

De commissie is van oordeel dat de vorengenoemde varianten inderdaad in het MER te onderzoeken varianten zijn. Daarbij heeft de commissie voor de hoogwatervluchtplaatsen nog enkele opmerkingen, zie hiernavolgend. Bovendien ziet de commissie nog varianten voor de natuurontwikkeling in de interimfase.

Hoogwatervluchtplaatsen

De keuze voor het aantal hoogwatervluchtplaatsen en de omvang en locatie daarvan is niet alleen van belang voor (grote) grazers, maar ook voor kleine zoogdieren, amfibieën, ongewervelde diersoorten en flora. Formuleer in het MER met het oog op soort(groep) specifieke eisen en de eventuele inzet van hoogwatervluchtplaatsen als (tijdelijke) regelbaarheid in de interimfase eenduidige criteria voor de keuze van aantal, omvang en locatie. Maak ten behoeve van de effectbeoordeling expliciet onderscheid tussen permanente en eventuele tijdelijke hoogwatervluchtplaatsen (aanleg- en/of interimfase tegenover eindsituatie).

Verruwing in interimfase

De al eerder genoemde regelfunctie die aan het gebied gegeven kan worden in de interimfase, kan (mede) worden gerealiseerd door keuzes op het gebied van tijdelijke verruwing van de natuur in het gebied. Ontwikkel zo nodig ook hiervoor varianten.

4.3 Meest milieuvriendelijke alternatief

Het meest milieuvriendelijke alternatief (mma) moet uitgaan van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming en/of verbetering van het milieu die binnen de competentie van de initiatiefnemer liggen.

In de startnotitie⁸ wordt ervan uitgegaan dat het niet ondenkbaar is dat het mma samenvalt met de voorgenomen inrichting. Onderbouw dit door in het MER aan te geven welke optimalisaties tot nu toe in het planproces hebben plaatsgevonden. Als milieuvriendelijker oplossingen buiten beschouwing zijn gelaten, geef dan aan welke argumentatie hiervoor gebruikt is.

De milieugevolgen van de ontwikkelde varianten geven aan welke variant telkens beschouwd kan worden als onderdeel van het mma. Geef voor de keuzes van de grondstromen, hoogwatervluchtplaatsen en verruwing tijdens de interimfase aan welke variant onderdeel is van het mma.

Ga na of er optimalisaties zijn bij:

- het beperken of voorkomen van verspreiding van verontreinigde grond of de verontreinigingen daaruit;
- het beperken van de hinder voor omwonenden in de aanlegfase;
- het beperken van binnendijkse kweloverlast;
- aantal, omvang en locaties van de hoogwatervluchtplaatsen;
- het beheer van het plangebied in aanlegfase, interimfase en eindsituatie.

4.4 Doorkijk naar de lange termijn

Geef in het MER indicatief de inrichting van het gebied die hoort bij een waterafvoer van 18.000 m³ per seconde bij Lobith. Hieruit wordt dan duidelijk in hoeverre onderdelen van de inrichting een no regret-karakter hebben, omdat zij ook bij hogere waterafvoeren nodig zijn⁹.

⁸ Startnotitie pagina 22.

⁹ Vergelijk de *no regret*-strategieën in de m.e.r. Ruimte voor de Rivier.

5 BESTAANDE MILIEUTOESTAND, AUTONOME ONTWIKKELING EN GEVOLGEN VOOR HET MILIEU

Referentie

De bestaande toestand van het milieu in het studiegebied, inclusief de autonome ontwikkeling hiervan, moet worden beschreven als referentie voor de te verwachten milieueffecten.

Daarbij wordt onder de autonome ontwikkeling verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat de voorgenomen activiteit of een van de alternatieven wordt gerealiseerd.

Bij deze beschrijving moet het MER uitgaan van ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van reeds genomen besluiten over nieuwe activiteiten. Hierbij kan ervan worden uitgegaan, dat in de autonome ontwikkeling niet voldaan wordt aan de rivierkundige doelstelling ten aanzien van veiligheid.

Het studiegebied moet op kaart worden aangegeven en omvat de locatie en de omgeving daarvan, voorzover daar effecten van de voorgenomen activiteit kunnen gaan optreden.

Per milieuaspect (waterveiligheid, natuur, hydrologie, enz.) kan de omvang van het studiegebied verschillen. Tevens moet op kaart een overzicht worden gegeven van de in het studiegebied gelegen gevoelige gebieden en objecten zoals de leefgebieden van beschermde soorten, woningen en wegen.

5.1 Water

Algemeen

Houd bij de modelberekeningen (hoogwater en riviermorfologie) rekening met de natuurlijke variatie van het afvoerverloop via het Pannerdensch Kanaal en de onzekerheden daarin (met andere woorden, modellering met één representatief veronderstelde afvoer volstaat niet).

Rivierkunde

Beschrijf de veranderingen in de sedimentatie- en erosieprocessen in het Pannerdensch Kanaal¹⁰.

Volgens de startnotitie zal in de nevengeul erosie en sedimentatie van zand en slib worden toegestaan. Beschrijf deze erosie en sedimentatie in de nevengeul en ga per alternatief/variant na in hoeverre de afvoerverdeling en/of een veilige afvoer van water (en ijs) daardoor wordt beïnvloed. Ga na of het nodig is maatregelen te nemen die voortgaande erosie kunnen voorkomen en beschrijf het effect daarvan. Ga in op de efficiëntie van de zandvang.

Geef aan tot welke verandering van de waterstanden aan het bovenstroomse eind van het Pannerdensch Kanaal de herinrichting van het plangebied zal leiden. Geef ook de afvoerverdeling op het splitsingspunt. Maak daarbij onderscheid tussen de aanlegfase, de interimfase en de eind-situatie.

Gevolgen voor de scheepvaart

Geef van elk alternatief/variant de vaardiepte voor de scheepvaart.

De door de nevengeul trekkende stroom zal zich bij het uitstroompunt weer voegen bij het water in het Pannerdensch Kanaal.

Geef voor verschillende afvoeren aan of (mogelijke) dwarsstroom aanleiding zal geven tot hinder voor de scheepvaart. Ga in op hinder voor de scheepvaart tijdens de aanlegfase.

¹⁰ Rijkswaterstaat wijst in haar advies op de autonome bodemdaling op het Pannerdensch Kanaal en de sedimentverdeling over het splitsingspunt.

5.2 Natuur

Geef in het MER een eenduidige beschrijving van de huidige ecologie en de ontwikkelingen daarin aan de hand van natuurdoeltypen en doelsoorten¹¹.

Geef in het MER aan:

- voor *natuurdoeltypen*: welke er zijn vastgelegd in vigerend beleid en hoe de initiatiefnemer deze realiseert, een beknopte ecologische beschrijving, de randvoorwaarden (abiotisch, biotisch) die nodig zijn voor behoud of ontwikkeling, een inschatting van de verandering in oppervlakte en kwaliteit per alternatief/variant;
- voor *doelsoorten*: de doelsoorten die in het studiegebied voorkomen, de mate van bescherming¹² en/of bedreiging, het voorkomen per doelsoort in het studiegebied (bijvoorbeeld aantal individuen/paren of standplaatsen), de verwachte veranderingen ten gevolge van de alternatieven/varianten.

Ga na of er mogelijk significante gevolgen kunnen optreden voor de soorten op grond waarvan de Gelderse Poort zich heeft gekwalificeerd als speciale beschermingszone, en welke dat zijn.

Geef in het MER ook expliciet aan welke vormen van recreatie (wandelen, fietsen, kanoën) zijn voorzien in verschillende deelgebieden, welke verstoring deze eventueel met zich meebrengen voor doelsoorten en waar zonering of andere maatregelen (zoals aanlijnen van honden en kanoverbod in kwetsbare delen nevengeul) zijn voorzien in verband met kwetsbare gebieden en soorten (inclusief grote grazers).

5.3 Geohydrologie

Geef in het MER een beschrijving van de geohydrologische opbouw in het plangebied.

Bij realisatie van de alternatieven/varianten (de aanleg van een nevengeul) ontstaat een situatie waarbij het water permanent dicht bij de winterdijk aan de oostelijke oever komt te staan. Bovendien wordt een deel van de slecht doorlatende deklaag verwijderd.

- Laat aan de hand van enkele profielen zien hoeveel de deklaag ten opzichte van de huidige situatie in dikte afneemt, hoe de nevengeul de dikte van de deklaag ter plaatse beïnvloedt en mogelijk zelfs geheel doorsnijdt;
- Bepaal aan de hand van berekeningen wat de te verwachten kweltoename is; besteed hierbij aandacht aan onzekerheidsmarges in de hydrologische parameters. Breng in beeld in hoeverre er nu reeds sprake is van natschade en in welke mate deze zal toenemen in relatie met de kwelverandering. Ga daarbij ook na of er sprake is van reductie van droogteschade in droge perioden¹³.
- Bespreek de mogelijke lokale effecten op de grondwaterkwaliteit.
- Geef in het MER aan welke kans bestaat op verzakkingen van wegen en gebouwen in het beïnvloedingsgebied.

Maak hierbij waar nodig onderscheid tussen normale rivierafvoeren en een passerende hoogwatergolf¹⁴.

¹¹ In het Handboek Natuurdoeltypen (LNV, 2001) zijn de in Nederland voorkomende natuurdoeltypen en doelsoorten gegeven.

¹² Het plangebied is van belang voor enkele kwalificerende soorten voor de gebiedsaanwijzing ingevolge de Vogelrichtlijn. Voorzover de commissie nu kan overzien zijn mogelijk ook volgens de Habitatrichtlijn beschermde soorten aanwezig, maar is nog aanvullend (veld)onderzoek nodig om dit te kunnen vaststellen.

¹³ Uit diverse inspraakreacties blijkt dat omwonenden zich zorgen maken over een toename van de kwel. Zo wordt een grotere kwelgevoeligheid op binnendijs gelegen gronden verwacht (inspraakreacties, 14, 15 en 17) en wordt opgemerkt dat de huidige voorzieningen (o.a. bemaling) maar net voldoen (inspraakreacties 2 t/m 10).

¹⁴ Dit wordt ook naar aanleiding van de startnotitie geadviseerd door Rijkswaterstaat.

5.4 Bodem

Beschrijf de bodem van het plangebied wat betreft de opbouw, samenstelling en kwaliteit. Geef aan welke verontreinigende stoffen aanwezig zijn in het plangebied, in welke concentraties en wat de bronnen zijn (aanvoer via riviersediment of agrarisch gebruik). Vermeld ook of er sprake is van stort van puin en/of ander afvalmateriaal, dan wel van andere mogelijke puntbronnen van verontreiniging. Ga tevens in op de verspreiding van mobiele stoffen naar het grondwater.

Geef voor de verschillende alternatieven/varianten de hoeveelheden grond die verplaatst zullen worden en geef de uiteindelijke bestemming (buiten het plangebied c.q de locatie in het plangebied) en eventuele tussentijdse opslag. Ga daarbij in het bijzonder in op de verontreinigde grond: blijft deze liggen, wordt deze verplaatst binnen het plangebied of wordt deze afgevoerd? Geef een inschatting van de veranderingen in de verspreidingsrisico's van bodemverontreiniging als gevolg van het grondverzet (conform Actief Bodembeheer Rivierbed).

Geef de kwaliteit van de nieuwe en resterende oude toplaag in de eindsituatie na enige jaren normale afvoer en een passerende hoogwatergolf.

Hinder

Geef het grondverzet in het plangebied tijdens de aanlegfase en beschrijf de daaruit voortkomende hinder (geluid, licht).

Beschrijf in het MER de afvoer van grond wat betreft de fasering, de intensiteit en de modaliteit (per schip of per as). Geef daarbij de transportroutes aan.

5.5 Landschap, archeologie en cultuurhistorie

Beschrijf het aspect landschap in de referentie en bij ontwikkeling van de alternatieven door het opnemen van enkele fotomontages of "artists impressions" van het plangebied gezien vanuit relevante waarnemingspunten. Besteed ook aandacht aan het zicht op de linkeroever van het Pannerdensch Kanaal vanaf de Galgendaalse dijk.

Presenteer in het MER de archeologische verwachtingenkaart¹⁵. Geef aan welke effecten te verwachten zijn bij autonome ontwikkeling respectievelijk realisatie van de alternatieven.

Geef in het MER de cultuurhistorische waarden van het gebied en de effecten daarop in de autonome ontwikkeling respectievelijk bij realisatie van de alternatieven.

¹⁵ Zie ook de reactie van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, die stelt dat het plangebied delen met een middelhoge en hoge verwachtingswaarde kent.

6 OVERIGE ONDERDELEN VAN HET MER

Vergelijking van alternatieven

De milieueffecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven moeten onderling én met de referentie worden vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven verschillen. Vergelijking moet bij voorkeur op grond van kwantitatieve informatie plaatsvinden. Bij de vergelijking moeten de doelstellingen en de grens- en streefwaarden van het milieubeleid worden betrokken.

Hoewel dit geen verplicht deel van het MER uitmaakt, achten Gedeputeerde Staten het raadzaam om, zoals de startnotitie¹⁶ ook al aangeeft, een indicatie te geven van de kosten van de verschillende alternatieven en varianten. Daarbij is speciale aandacht vereist voor de milieuoptimalisatie van het grondverzet (grondstromen en verspreiding verontreinigingen) en eventuele maatregelen tegen ongewenste veranderingen in (grond)waterstromen.

Leemten in informatie

Het MER moet aangeven over welke milieuaspecten geen informatie kan worden opgenomen vanwege gebrek aan gegevens. Deze inventarisatie moet worden toegespitst op die milieuaspecten, die (vermoedelijk) in verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen. Op die manier kan worden beoordeeld, wat de consequenties moeten zijn van het gebrek aan milieu-informatie. Beschreven moet worden:

- welke onzekerheden zijn blijven bestaan en wat hiervan de reden is;
- in hoeverre op korte termijn zou kunnen worden voorzien in de leemten in informatie;
- de consequenties die leemten en onzekerheden hebben voor het besluit.

Evaluatieprogramma

In het kader van de ontgrondingsvergunning zullen Gedeputeerde Staten aangeven op welke wijze en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen.

Het verdient aanbeveling dat DLG in het MER reeds een aanzet tot een programma voor dit onderzoek geeft, omdat er een sterke koppeling bestaat tussen onzekerheden in de gebruikte voorspellingsmethoden, de geconstateerde leemten in kennis en het te verrichten evaluatieonderzoek. Ook in het monitoringsprogramma dient onderscheid te worden gemaakt tussen aanlegfase, interimfase en eindsituatie.

Voor de aanzet voor het evaluatieprogramma gelden de volgende aandachtspunten:

- de efficiëntie van de zandvang;
- de sedimentatie- en erosieprocessen in het studiegebied, in het bijzonder in de aan te leggen nevengeul;
- de dwarsstroming bij de uitstroom van de nevengeul in het Pannerdensch Kanaal;
- de verandering van de kwel in de aangrenzende binnendijkse gebieden;
- de afvoerverdeling tussen Rijn en Waal;
- de omvang van de natuurontwikkeling in relatie tot de weerstand die deze natuur vormt voor de afstroming van water (ruwheid);
- de ontwikkeling van de aanwezige planten- en diersoorten met een beschermde status en de gewenste habitattypen met doelsoorten.

¹⁶ Paragraaf 5.1 op pagina 27.

Vorm en presentatie

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. De onderlinge vergelijking dient bij voorkeur te worden gepresenteerd met behulp van tabellen, figuren en kaarten.

In het belang van de presentatie achten Gedeputeerde Staten het van belang om:

- het MER zo beknopt mogelijk te houden, onder andere door achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzen onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen;
- recent kaartmateriaal te gebruiken, topografische namen goed leesbaar weer te geven en een duidelijke legenda bij te voegen.

Samenvatting van het MER

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER.

Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de vergelijking van de alternatieven en de argumenten voor de selectie van het mma;
- belangrijke leemten in kennis.

Bijlagen

bij de richtlijnen voor de milieueffectrapportage
Herinrichting van de Groene Rivier bij Pannerden
gemeente Rijnwaarden

Bijlagen 1 t/m 4

BIJLAGE 1

Kennisgeving provincie Gelderland

Inspraak op Startnotitie MER voor het project De Groene Rivier bij Pannerden

Op 26 november 2004 heeft de Landinrichtingscommissie Gelderse Poort Oost een startnotitie ingediend bij Gedeputeerde Staten van Gelderland ten behoeve van een milieueffectrapportage (MER) voor de herinrichting van de Groene Rivier bij Pannerden.

Met de aanduiding Groene Rivier wordt het gebied bedoeld tussen de Galgenveldse dijk en het Pannerdensch Kanaal, aan de zuidzijde begrensd door de overlaat bij Pannerden en aan de noordzijde door het afvoerkanaal van het gemaal Kandia. Het gebied ligt in zijn geheel in de gemeente Rijnwaarden.

De Landinrichtingscommissie Gelderse Poort Oost heeft aangegeven tot uitvoering te willen overgaan van de eerste fase van het plan dat in 2002 door Rijkswaterstaat, provincie en landinrichtingscommissie is gepresenteerd als het Inrichtingsplan Rijnwaardense Uiterwaarden.

Deze eerste fase voorziet in de realisatie van nieuwe natuur en meer ruimte voor de rivier in de Groene Rivier bij Pannerden.

Om uitvoering mogelijk te maken is onder meer een vergunning nodig op grond van de Ontgrondingenwet. Ook zal het bestemmingsplan moeten worden herzien. Naar het oordeel van het bevoegd gezag is, in het kader van deze procedures, het opstellen van een milieueffectrapportage (MER) noodzakelijk. Bij dit oordeel is het feit meegewogen dat het hier een eerste fase betreft van het aanzienlijk omvangrijkere Inrichtingsplan voor de Rijnwaardense Uiterwaarden.

Procedure

In het MER worden de te verwachten milieueffecten beschreven van de voorgenomen ingreep. Het MER biedt een ieder inzicht in het afwegingskader waarbinnen de bevoegde gezagen de noodzakelijke vergunningen beoordelen.

Voor het verlenen van een vergunning op grond van de Ontgrondingenwet zijn Gedeputeerde Staten van Gelderland bevoegd gezag.

Voor de herziening van het bestemmingsplan is de Gemeenteraad van Rijnwaarden bevoegd gezag. Gedeputeerde Staten van Gelderland coördineren de voorbereiding en behandeling van het MER en de vergunningaanvragen.

Voordat het MER kan worden opgesteld, dient het bevoegd gezag de richtlijnen vast te stellen. In de richtlijnen wordt aangegeven welke milieuaspecten in het MER specifiek onderzocht moeten worden. Over de richtlijnen wordt het bevoegd gezag geadviseerd door de Commissie MER.

Formele inspraakreacties op de startnotitie kunnen alleen schriftelijk worden ingediend.

Schriftelijke reacties kunnen van 9 december 2004 tot en met 12 januari 2005 worden ingediend bij Gedeputeerde Staten van Gelderland, Postbus 9090, 6800 GX Arnhem, onder vermelding van nummer RE..... Degene die een reactie indient kan verzoeken zijn of haar persoonlijke gegevens niet bekend te maken.

Inzage

Van 9 december 2004 tot en met 12 januari 2005 ligt de startnotitie ter inzage bij:

- de gemeente Rijnwaarden, tijdens de daar gebruikelijke openingsuren;
- Rijkswaterstaat, Directie Oost Nederland, Gildemeesterplein 1 te Arnhem, op werkdagen van 9.00 uur tot 16.00 uur;

- de provincie Gelderland, in de bibliotheek in het Huis der Provincie, Markt 11 te Arnhem, op werkdagen van 8.30 uur tot 16.30 uur (van 27 december t/m 31 december is het Provinciehuis gesloten).

Informatieavond

Op donderdag 9 december 2004, organiseert de Landinrichtingscommissie, om 20.00 uur in Cafe De Oude Waal, Schoolstraat 6 te Pannerden, een informatieavond. Deze informatieavond is bedoeld om u nader te informeren over het project. Voor de beantwoording van vragen zal tevens een vertegenwoordiger van de provincie aanwezig zijn. Deze informatieavond is nadrukkelijk geen formele hoorzitting.

Nadere informatie

Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met de heer M. Bons van de afdeling Landelijk Gebied van de provincie Gelderland, telefoon (026) 359 95 97.

Arnhem, datum - nr.
Gedeputeerde Staten van Gelderland
J. Kamminga - Commissaris van de Koningin
H.M.D. Brouwer – secretaris

BIJLAGE 2

Overzicht van schriftelijke reacties

- 1 M.J.H. Jansen, Rijnstraat 36, 6911 AE Pannerden
J.H.N.M. Jansen, De Bongerd 17, 6911 CD Pannerden
P. van Dam, Rijnstraat 34a, 6911 AC Pannerden
G. Jansen, De Bongerd 19, 6911 CD Pannerden
P. Ross, Bongerd 21, 6911 CD Pannerden
H. Wezendonk, Grobbestede 15, 6911 BX Pannerden
G. Kappert, Grobbestede 16, 6911 BX Pannerden
A. Kummeling, Grobbestede 16, 6911 BX Pannerden
J. Noorden, Grobbestede 13, 6911 BX Pannerden
J. Kiewiet, Rijnstraat 9, 6911 AC Pannerden
H.J.M.L. Jansen, De Bongerd 15, 6911 CD Pannerden
M. Schellekens, Rijnstraat 7, 6911 AC Pannerden
- 2 W.B. Kruissen, De Bongerd 25, 6911 CD Pannerden
- 3 J.G.W. Berentsen, De Bongerd 37, 6911 CD Pannerden
- 4 R. van Bakel en H. Westra, De Bongerd 33, 6911 CD Pannerden
- 5 J. Groen, De Bongerd 27, 6911 CD Pannerden
- 6 R. Wentink, De Bongerd 35, 6911 CD Pannerden
- 7 Familie Wolf, De Bongerd 29, 6911 CD Pannerden
- 8 H.J. Willemsen, De Bongerd 11, 6911 CD Pannerden
- 9 M. Peters, De Bongerd 23, 6911 CD Pannerden
- 10 A. Basten, De Bongerd 10, 6911 CE Pannerden
- 11 Nederzand B.V., Postbus 112, 6640 AC Beuningen
- 12 Vereniging Streekbeheer Rijnstrangen, p/a Walhof 2, 6915 AV Lobith
- 13 C.J.H.M. Lensen, Veerdam 4, 6911 KG Pannerden
- 14 Th. Roelofs, Pannerdense waard 13, 6911 KM Pannerden
- 15 G.P.W.M. Peters, Pannerdense waard 14, 6911 KM Pannerden
- 16 W. Knuiman en J. Knuiman-Bosman, Veerdam 3, 6911 KG Pannerden
- 17 C.J.H.M. Lensen, Veerdam 4, 6911 KG Pannerden (zie 13)
F.A. Cornelissen, Ringdam 1, 6911 KN Pannerden
- 18 Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Postbus 1600, 3800 BP Amersfoort
- 19 H. Nijzingh, De Bongerd 31, 6911 CD Pannerden

Advies

- 1 Waterschap Rijn en IJssel, Postbus 148, 7000 AC Doetinchem
- 2 Ministerie van Verkeer en Waterstaat, Postbus 9070, 6800 LL Arnhem

Verzoekschrift aan DLG

W. Knuiman, Veerdam 3, 6911 KG Pannerden

BIJLAGE 3

Samenvatting van reacties en adviezen op de startnotitie

De relatie tussen de ingekomen reacties en adviezen en de richtlijnen voor de inhoud van het MER

Het advies van de Commissie MER is mede gebaseerd op de ingekomen reacties en adviezen welke alle aan de commissie zijn toegezonden. Ook het verslag van de informatieavond is aan de commissie ter hand gesteld. Het advies van de commissie is gebruikt als basis voor de vastgestelde richtlijnen.

Binnen de termijn zijn er 19 reacties en twee adviezen ingekomen.

De informatieavond was nadrukkelijk geen formele inspraakavond. Er zijn dus geen mondelinge inspraakreacties vastgelegd. Er is wel een verslag gemaakt (bijlage 4).

De inspraakreacties zijn zo veel mogelijk als adviezen voor de richtlijnen verwerkt en als zodanig in de navolgende samenvatting weergegeven.

In totaal zijn er 19 afzonderlijke reacties binnengekomen. Een aantal van deze reacties waren door meerdere personen ondertekend. Daarnaast zijn er ook een aantal identieke reacties ingekomen.

In de navolgende samenvatting zijn de identieke reacties evenals de door meerdere personen ondertekende reacties, gezamenlijk behandeld.

Samenvatting inspraakreacties

- 1 **M.J.H. Jansen** te Pannerden mede namens 11 andere burgers uit Pannerden, brief ingekomen op 7 januari 2005 (zie ook inspraakreactie 14 en 15)
 - zorgen om toename van binnendijkse kwel ten gevolge van de voorgenomen maatregelen;
 - ten gevolge hiervan afname van woongenot en waardedaling woningen;
 - voorwaarde voldoende effectieve maatregelen ter voorkoming van toename kweloverlast.
- 2 **W.B. Kruissen** te Pannerden, brief ingekomen op 14 januari 2005
 - zorgen om toename van binnendijkse kwel ten gevolge van de voorgenomen maatregelen;
 - ten gevolge hiervan afname van woongenot;
 - verzoek om overtuigend aan te tonen dat voorgenomen maatregelen (ter voorkoming van kwel) functioneren.
- 3 **J.G.W. Berentsen** te Pannerden, brief ingekomen op 14 januari 2005
 - als reactie 2
- 4 **R. van Bakel en H. Westra** te Pannerden, brief ingekomen op 14 januari 2005
 - als reactie 2
- 5 **J. Groen** te Pannerden, brief ingekomen op 14 januari 2005
 - als reactie 2
- 6 **R. Wentink** te Pannerden, brief ingekomen op 14 januari 2005
 - als reactie 2
- 7 **Familie Wolf** te Pannerden, brief ingekomen op 14 januari 2005
 - als reactie 2
- 8 **H.J. Willemsen** te Pannerden, brief ingekomen op 14 januari 2005
 - als reactie 2
- 9 **M. Peters** te Pannerden, brief ingekomen op 14 januari 2005
 - als reactie 2
- 10 **A. Basten** te Pannerden, brief ingekomen op 14 januari 2005
 - als reactie 2

- 11 Nederzand B.V.** te Beuningen, brief ingekomen op 12 januari 2005
- betrokken bij Inrichtingsplan Lobberdense waard oost dat als de groene rivier deel uit maakt van het Inrichtingsplan voor de Rijnwaardense Uiterwaarden (2001);
 - belang onderlinge samenwerking tussen beide projecten;
 - grondbalans beschouwen op schaalniveau van Rijnwaardense Uiterwaarden;
 - onderzoek naar mogelijkheden voor koppeling door middel van stromende waterverbinding van Lobberdense waard met Groene Rivier.
- 12 Vereniging Streekbeheer Rijnstrangen** te Lobith, brief ingekomen op 13 januari 2005
- aandacht voor realisatie en beheer door middel van particulier natuurbeheer;
 - in het MER effecten van particuliere realisatie versus realisatie door aankoop door overheid vergelijken;
 - natuurbeheer niet als randvoorwaarde meenemen maar als variant;
 - ook andere beheersvormen dan de in de startnotitie genoemde jaarrondbegrazing, op zowel ecologische als financiële effecten in het MER meenemen;
 - aanvullend beheer in het MER concreet maken ook wat betreft financiering;
 - voor wat betreft hoogwatervluchtplaatsen ook binnendijkse oplossingen meewegen.
- 13 C.J.H.M. Lensen** te Pannerden, brief ingekomen op 11 januari 2005
- op zich blij met de plannen;
 - zorgen over overlast gedurende de uitvoeringsfase;
 - door voorgenomen verlaging van de overlaat zal eigendom, dat grenst aan het in te richten gebied, frequenter worden geïnundeerd. Dit is een beperking van de gebruiksmogelijkheden (begrazing kleinvee). Verzoekt dit effect mee te nemen in het MER;
 - geeft aan dat het probleem is op te lossen door ophoging van het laaggelegen eigendom.
- 14 Th. Roelofs** te Pannerden, brief ingekomen op 10 januari 2005
- als reactie 1
- 15 G.P.W.M. Peters** te Pannerden, brief ingekomen op 10 januari 2005
- als reactie 1
- 16 W. Knuiman** te Pannerden, brief ingekomen op 10 januari 2005
- als reactie 13
- 17 F.A. Cornelissen** mede ondertekend door Lensen (reactie 13), brief ingekomen op 5 januari 2005
- als reactie 1
- 18 Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek** te Amersfoort, brief ingekomen op 20 december 2004
- inspreker verwijst naar Verdrag van Malta het rijksbeleid en het provinciale beleid inzake archeologie;
 - plangebied is aangeduid als gebied met een middelhoge tot hoge archeologische verwachtingswaarde;
 - het is raadzaam om tijdig met archeologisch onderzoek te starten (inventariserend veldonderzoek/IVO);
 - cultuurhistorische waarden dienen in de belangenafweging een volwaardige plaats te krijgen. Een beschrijving van effecten op archeologische en cultuurhistorische waarden dient hiertoe in het MER te worden opgenomen.
- 19 H. Nijzingh** te Pannerden, brief ingekomen op 4 januari 2005
- als reactie 2

Samenvatting ingekomen adviezen:

- 1 Waterschap Rijn en IJssel** te Doetinchem, brief binnengekomen op 10 januari 2005
- zorg om stabiliteit winterdijk;
 - zorg om binnendijkse kwelproblematiek;
 - voor de uitvoering van werkzaamheden op of nabij de waterkering dient een ontheffing op grond van de Keur worden aangevraagd.

2 Ministerie van Verkeer en Waterstaat, brief ingekomen op 21 januari 2005

- verkenning opnemen van lokale effecten op grondwaterkwaliteit. Hierbij onderscheid maken in normale afvoer en passerende hoogwatergolf;
- verkenning opnemen naar effecten op kwaliteit van de toplaag na realisatie zowel in geul als in uiterwaard. Hierbij onderscheid maken in normale afvoer en passerende hoogwatergolf;
- in MER het effect van de inrichting op de autonome bodemdaling in het Pannerdensch Kanaal opnemen;
- in MER het effect van de inrichting op de sedimentsverdeling over het splitsingspunt opnemen.

BIJLAGE 4

Verslag van de informatieavond over de startnotitie MER m.b.t. Groene Rivier Pannerden d.d. donderdag 9 december 2004 in Café De Oude Waal te Pannerden

Aanwezig:

Louis Weersink	Landinrichtingscommissie GPO
Marc Doppenberg	Dienst Landelijk Gebied, Regio Oost
Marnix de Vriend	Royal Haskoning
Martin Bons	Provincie Gelderland
Daniëlle Verhoeven-Wiecherink	Rijkswaterstaat DON
Mevrouw I.M.Y. van den Berg	(verslag)

Opening informatieavond

De heer **Weersink** opent de bijeenkomst en heet allen hartelijk welkom namens de Landinrichtingscommissie Gelderse Poort Oost. Hij geeft een korte omschrijving van het verloop van de avond en de procedure met betrekking tot dit project.

De heer **De Vriend** legt met behulp van een powerpoint-presentatie uit waar het project over gaat.

De heer **Bons** presenteert de m.e.r.-procedure met behulp van een powerpoint-presentatie.

Hij geeft aan dat het hier een informatieavond betreft en geen formele hoorzitting. Formeel kunnen bedenkingen alleen schriftelijk worden ingebracht.

Stellen van vragen door het publiek

Tijdens en na de presentatie wordt het publiek in de gelegenheid gesteld tot het stellen van vragen.

Vraag Vanuit het publiek wordt opgemerkt, dat men recentelijk heeft vernomen dat er een planstudie op komst is, die een andere verdeling voorstelt tussen de Rijn en de Waal, dan hetgeen er sinds de 18^e eeuw is.

Dit houdt in dat er tijdens hoogwater een mechanisme in de Rijn wordt gebouwd, zodat er meer richting Nijmegen zou gaan. Dat betekent dat gebieden als Deventer of Kampen, die aan de IJssel zijn gelegen, wat minder belast zouden worden.

Spreker geeft aan dat dit consequenties zou kunnen hebben voor dit plan en wellicht de idioterie rondom de noodoverloop totaal overbodig maakt.

Antwoord De heer **De Vriend** geeft aan dat Rijkswaterstaat een vaste verdeling aanhoudt voor de afvoerhoeveelheden over Waal, Rijn en IJssel. In het kader van de Planologische Kernbeslissing Ruimte voor de Rivier is deze waterverdeling inderdaad een punt van onderzoek voor de lange termijn. Voor de korte termijn houdt Rijkswaterstaat strak vast aan de huidige verdeling. Op deze verdeling is het plan voor de Groene Rivier geënt.

Vraag Er wordt gevraagd of de ontgrondingvergunning en het bestemmingsplan parallel kunnen lopen aan de MER-procedure. Spreker vraagt zich af wat er voor nodig is om het plan uit te voeren.

Antwoord De heer **Bons** geeft aan dat dit inderdaad parallel zou kunnen lopen. Aangegeven wordt dat de middelen beschikbaar moeten zijn en dat er een wijziging van het bestemmingsplan zal volgen.

Vraag Hoe wordt er nagedacht over de melding naar aanleiding van het nieuws, dat de zeespiegel met 7 meter zal stijgen door het smelten van de ijskappen?

Antwoord De heer **De Vriend** constateert dat het catastrofale problemen zijn voor een laagliggend land als Nederland. Vooralsnog kunnen wij ons gelukkig prijzen met hoge Nederlandse veiligheidsnormen.

Vraag Er waren een paar initiatiefnemers voor de verschillende onderdelen van de Groene Rivier gepland, één daarvan is DLG. Spreker merkt op dat Lobberdense waard en de Geitenwaard apart worden genoemd en vraagt zich af wie daarvan de initiatiefnemers van zijn. Verder vraagt hij zich af waarom de Oude Waal en de Bijland helemaal niet meer genoemd worden in het project, terwijl dit wel onderdelen van het project zijn. Voor het hele project zou DLG verantwoordelijk zijn, maar nu lijkt het erop dat er verschillende instanties zijn die het initiatief nemen.

Antwoord De heer **Weersink** geeft aan dat de laatste twee niet genoemd worden, omdat men zich nu bezighoudt met de eerste fase van het Inrichtingsplan Rijnwaardense Uiterwaarden. De tweede fase is de Lobberdense waard en de derde fase is het resterende gedeelte. In de eerste uitvoeringsmodule heeft men voor de eerste fase goedkeuring gekregen voor de Groene Rivier en de andere moeten nog even op zich laten wachten.

Wat betreft de Lobberdense waard deelt de heer **Doppenberg** mee, dat de firma Nederzand ook aan een startnotitie MER werkt, toen bleek dat zij in de tijd wat later komen te zitten. Er zal begin 2005 informatie volgen met betrekking tot deze m.e.r.-procedure. De Geitenwaard is een onderdeel van de tweede fase, dus dat komt nog aan bod. De heer **Weersink** geeft aan dat er voor het hele Inrichtingsplan Rijnwaardense Uiterwaarden een projectgroep is geweest die alles heeft voorbereid en wat is vastgesteld. Dit is ook in de landinrichtingscommissie besproken en overgenomen. Gedeputeerde Staten hebben daaraan ook goedkeuring verleend. De landinrichtingscommissie en DLG hebben daarover supervisie gehad.

De heer **Bons** geeft aan dat Nederzand initiatiefnemer is van de Lobberdense waard, de supervisie (bevoegd gezag) zal vallen onder Gedeputeerde Staten, niet onder DLG.

De heer **Weersink** geeft aan dat er een lokaal initiatief kan ontstaan dat het plan kan uitvoeren overeenkomstig het Inrichtingsplan Rijnwaardense Uiterwaarden. De landinrichtingscommissie zal dit toetsen en vervolgens volgt de procedure onder gezag van Gedeputeerde Staten voor de vergunningen die hiervoor noodzakelijk zijn.

Vraag Hoeveel klei of specie kunt u gebruiken uit de uiterwaarden?

Antwoord De heer **De Vriend** geeft aan dat de eerste inschatting is, dat een deel van de klei voldoende kwaliteit heeft voor keramische afzet. Daarnaast is er een deel grindmateriaal en een deel verontreinigde klei. Ook is er nog ophoogzand en roofofgrond. In het MER zal geprobeerd worden zo slim mogelijk om te gaan met de grond, door het deels te verplaatsen in het gebied en het te gebruiken voor hoogwatervluchtplaatsen voor het vee. De grond die niets oplevert, zal hier bij voorkeur voor worden gebruikt.

Vraag Door de nieuwe dynamiek van het water in de Groene Rivier zal de kwelgevoeligheid wat vergroten, hiervan zal in de inspraakprocedure melding gemaakt worden. Men zal dit proberen te voorkomen, maar stel dat men hier achteraf niet in slaagt, dan vraagt men zich af of hier achteraf dan nog een planschadevergoeding voor bestaat.

Spreker geeft aan dat in 2001 een onderzoek heeft plaatsgevonden, met als conclusie dat het nauwelijks meer kwel op zou leveren als in de oude situatie.

Er moet niet nog meer kwelgevoelige grond ontstaan, hij heeft echter geen vertrouwen in het onderzoek wat er ligt.

Antwoord De heer **Weersink** geeft aan dat daarvoor van tevoren onderzoek gedaan zal worden, zodat het geen schade toebrengt en duidelijk wordt dat er geen kwelvermeerdering ontstaat.

Voor een hoogwater-, gemiddelde en een laagwatersituatie zullen alle effecten in beeld worden gebracht. Het rapport dat wordt genoemd ligt bij de specialist en hij heeft in het kader van dit MER gezegd dat hij met modellen aan het werk zal gaan.

Randvoorwaarde van het ontwerp is, dat het niet tot extra problemen mag leiden tot de rand van de dijk. Het verhalen van natschade door een particulier is juridisch erg ingewikkeld en complex. In het kader van het MER dient deze zorg zo vroeg mogelijk op tafel gelegd te worden.

De heer **Doppenberg** onderschrijft dat een studie is gedaan naar dit thema.

Er zullen nu en in de toekomst maatregelen worden genomen om dit te voorkomen of te compenseren, wanneer blijkt dat dit optreedt. Verder wordt nog opgemerkt dat dit met technische maatregelen is opgelost.

Vraag Men vraagt zich af of het niet mogelijk is in het gebied om uitwisseling plaats te laten vinden. Wordt er aan gedacht om dieper te gaan dan normaal het ontgravingspeil is?

Antwoord De heer **De Vriend** geeft aan dat dit juist geprobeerd zal worden. Aan omputten wordt niet gedacht, maar wel om zo voordelig mogelijk om te gaan met de vrijkomende grond.

Dieper dan het ontgravingspeil wordt wel op hele kleine schaal aan gedacht, maar dus niet grootschalig. Het kan wel zijn dat, wanneer de uitvoering van de Lobberdense waard parallel gaat lopen met de uitvoering van de Groene Rivier, er gezocht zal gaan worden naar mogelijkheden om werk met werk te maken.

Vraag Er wordt een zorg uitgesproken over de vluchtplaatsen voor dieren. Er wordt gerefereerd aan misstanden in de Klompenwaard.

Antwoord De heer **De Wind** (SBB) heeft gemeld dat er ongeveer 5 tot 10% nodig is voor hoog-watervluchtplaatsen van dieren, die op verschillende plekken aanwezig moeten zijn. In de startnotitie zal er naar meerdere plaatsen worden gekeken.

Een hoogwatervrije vluchtplaats voor dieren, zal een hoogte hebben van de dijk, dus de dieren zullen niet regelmatig in het water staan.

Vraag Wat zijn de gevolgen voor het grondwaterpeil?

Antwoord De heer **Weersink** heeft begrepen dat daar geen verandering in komt.

De heer **De Vriend** geeft aan dat er in extreme situaties met heel veel of heel weinig water, veranderingen zullen optreden, maar dat zal nog onderzocht worden. Er liggen geen plannen om het grondwaterpeil structureel te verlagen.

Vraag Men vraagt zich af of SBB straks de beheerder zal worden.

Antwoord SBB is nu als deskundige betrokken. Over het eindbeheer moet nog worden beslist.

Vraag Als je kijkt naar het huidige peil van de uiterwaarden, hoeveel wordt er dan van de uiterwaarden afgegraven?

Antwoord De heer **De Vriend** geeft aan dat het gaat om ruimte voor de rivier, wat inhoudt dat gemiddeld gesproken één tot enkele meters worden afgegraven bij de uiterwaarden. De geul iets dieper, deze is permanent watervoerend. En de bak, die direct na de duiker ligt, ligt op +4 m NAP, dus die is ca. 5 meter diep.

Alle aanwezigen worden bedankt voor hun bijdrage. Aangegeven wordt dat de startnotitie geheel is te downloaden (www.Rijnwaarden.nl onder "beleid").

Het is de bedoeling dat de m.e.r.-procedure medio 2005 klaar zal zijn en dat er eind 2005 een start kan worden gemaakt. Een belangrijk aspect is dat wij de gronden allemaal ter beschikking moeten hebben. Dit is nu nog niet het geval.

Toegezegd wordt dat iedereen op de hoogte zal worden gehouden van de verdere gang van zaken.